

MIOARA CREMENE

«N-am scris totdeauna ce am crezut, dar niciodată ce n-am crezut»

Întâlnirea peste ani cu Mioara Cremene, venită pentru câteva zile la București, a prilejuit o convorbire cu multiple aduceri aminte despre viața literară trăită cu intensitate, dar și o caldă evocare a celui ce i-a fost bunic, eminentul publicist B. Brănișteanu.

Astfel, în 1983, am realizat un film artistic de lung metraj intitulat, în traducere, *Aleea ceșurilor*, unde prezentăm procesul de creație al pictorului Maurice Utrillo din Montmartre, cartier în care locuiau și noi pe atunci.

- Acum unde locuiți?
- Într-un oraș din Normandia. Singură, căci Sergiu s-a dus să filmeze în Rai.

*
- Cum de v-a venit ideea de a scrie un „Dicționar al Ordinilor Cavaleresti”?

- Denumirea exactă este **Dicționar unic** **Dicționar inițiativ al Ordinilor Cavaleresti**. Este interesant cum s-a născut ideea lui. După o perioadă de activitate în Franța, am devenit membră a Societății Autorilor și Compozitorilor, având astfel acces la Biblioteca Națională din Paris. Acolo am găsit documente pe care le-am publicat într-o revistă de istorie. Cum se adunaseră destul de multe, fișasem peste 350 de ordine cavaleresti cu ritualurile lor, m-am gândit să le adun într-un dicționar. Cred că e unicul de acest fel. Francezii își închipuie că ei au inventat cavaleria, ceea ce este o mare eroare, căci ea datează din vremuri imemorabile. Eu am făcut o trecere în revistă prin China, Japonia, India, țările arabe...

AVRAM CROITORU: - *Activitatea prodigioasă pe care ați desfășurat-o în domeniul literelor se întinde pe o perioadă de peste șase decenii...*

MIOARA CREMENE: - Doamne, cum trece timpul!

- *Ați scris poezii, romane, literatură pentru copii, ați făcut traduceri și mai putem lăsa puncte de suspensie până la a spune că, poate, perla coroanei este un inedit dicționar.*

Copil supradotat

- Am început să scriu poezii de pe când eram tare mică. Eram, ceea ce se cheamă, un copil supradotat. Nu trebuia să zăbovesc asupra lecțiilor, căci aveam parcă un ecran ce mi se pune în fața ochilor și era suficient să arunc o privire asupra foilor unui manual pentru a reține conținutul. Primele versuri mi-au apărut la „Dimineața copiilor” și la „Universul Copiilor”. Țin minte că eram operată de amigdale când a apărut la „Poșta redacției” următorul răspuns pentru Mioara Gorea, acesta a fost numele meu: „Poezia nu e scrisă de tine și nu e frumos să o semnezi”. Am început să plâng și mama i-a telefonat la revista lui Nicolae Batzaria, cunoscut copiilor și sub semnătura Moș Nae, care m-a chemat la redacție și mi-a comandat o poezie cu prilejul Crăciunului. Tot pe atunci țineam un minijurnal personal...

- ...al unei vieți care număra...

- ...7 anișori. Apoi, un timp, scriam numai pentru mine până am început să public la „Ecolul”, condus de Miron Radu Paraschivescu. Un descoperitor de talente. Când s-a schimbat titlul publicației în „Tribuna Poporului” semnau note culturale. Nu mai știu exact dacă Miron sau Ion Caraion amintea undeva că veneam la redacție în uniforma de elevă.

Nume sonore

- *Despre anii studenției...*
- ...numai de bine. Se terminase războiul când am dat examen de intrare la diferite facultăți. Prima a fost cea de teatru. M-am prezentat cu poezia „Duhovnicească”, de Arghezi. Deși credeam că am recitat tare prost, spre mirarea mea am reușit. Marioara Voiculescu a dorit să mă înscriu la clasa ei, dar eu am vrut să-l am ca profesor pe Victor Ion Popa. În același timp, urmam și Regia, la clasa lui Dinu Negreanu, așa că le-am absolvit pe ambele.

- *Ați avut colegi care au devenit nume sonore ale scenei?*

- Să-i amintesc doar pe Vlad Mugur, Sorana Coroamă, Toma Caragiu. Și pentru că m-ați întrebat de nume sonore să-i amintesc pe George Vraca și Camil Petrescu, printre alții cărora le-am luat interviuri pentru revista „Rampa” la care colaborez în acel timp.

*
- *În domeniul gazetăriei, despre care ați început să vorbiți, aveți rădăcini familiale.*

- Bunicul dinspre mamă era B. Brănișteanu, care semna „B. Br.”. El a fost zeci de ani directorul ziarelor „Dimineața” și „Adevărul”. Mama spunea adesea despre el că este un bun evreu fără a fi religios. Dintre prietenii săi apropiați îl țin minte pe Henri Sanielevici.
- *Bunicul v-a îndrumat spre gazetărie?*
- El nu era de părere ca cei din familie să facă gazetărie. Deși fratele mamei avea talent la scris, bunicul i-a spus că-i preferabil să facă „ceva serios” în viață. Nu i-a plăcut nici când am început eu să public în presă, dar după ce mi-a apărut cronică la piesa *Manasse*, de Ronetti Roman, m-a felicitat.

- *V-ați îngrijit de publicarea unui „Jurnal” al său.*

- Într-un fel. Să mă explic. Atunci când bunicul s-a întors din Franța și, fiind evreu, nu avea voie să publice, a început să scrie zilnic într-un jurnal

personal, de sertar, editoriale, cronici politice și literare. A continuat să scrie și după ce, prin '41 sau '42 a făcut un prim atac cerebral. În '45 am asistat la sărbătorirea sa cu prilejul semicentenarului de activitate gazetărească. Apoi a avut al doilea atac cerebral care l-a imobilizat la pat. A avut totuși puterea și capacitatea să conducă ziarul „Adevărul” și să scrie. Dar nu articole „la zi”, ci despre Titulescu, cel ce îi era bun prieten, despre întâlnirile cu Caragiale și Gherea la o berărie din Ploiești... amintiri. Atunci când a murit, în 1947, nu era un om bogat, dar avea o bibliotecă mare, bine organizată și cu peste o mie de fișe. A dorit ca această bibliotecă să ajungă la Ierusalim și să constituie un fond de documentare pentru viitorii jurnaliști. Frida, cea de-a treia soție a lui, i-a împlinit dorința și a predat

Alături de soțul ei, cineastul Sergiu Huzun

biblioteca protectoratului englez ca să ajungă în Țara Sfântă. Nu mai știu despre soarta cărților, dar ceea ce știu sigur este că Frida a depus personal *Jurnalul* la „Yad Vashem”, unde este și azi. Când am ajuns prima dată în Israel, prin 1978, am dat un anunț în ziare și m-a contactat o doamnă. Se numea Dora Litan și fusese asistenta profesorului universitar G. Călinescu. Ea mi-a zis că *Jurnalul*, alcătuit din 36 de caiete, se află la „Yad Vashem”. Deoarece plecam din țară în ziua următoare, abia când am revenit în Israel m-am dus la „Yad Vashem” și am putut avea în mână *Jurnalul*, cu scrisul greu descifrabil al bunicului. De atunci m-am gândit să-l valorific. Când eram deja stabilită în Franța am primit microfilmele. Împreună cu soțul meu, Sergiu Huzun, specialist în tehnica filmării, m-am dus la un centru de transpunere de pe film pe hârtie. La finalul operațiunii, filele cântăreau pe puțin 25 de kilograme. Când am ajuns cu ele în România, i le-am dat lui Dumitru Hincu, cel cu care fusesem colegă la „Contemporanul”, ca să le valorifice. Au apărut primele două volume și mai urmează.

„Mediul meu”

- *Deși ați făcut studiile la Conservator, drumul dvs. nu a fost spre scenă, ci spre literatură, spre gazetărie. În ce redacții ați lucrat?*

- Prima a fost „Contemporanul”, între 1947 și 1950. A existat totuși o legătură cu scena - scriam cronică dramatică, deși la început am publicat reportaje. Colegii de redacție mi-au fost Crohmăniceanu, Tertulian, Simion Alterescu,

Radu Lupan, Al.I. Ștefănescu, oameni care s-au realizat în literatura română.

- În 1950, s-a rupt firul „Contemporanul”.
- Pentru că „fluierasem în biserică”, am fost transferată la redacția revistelor pentru preșcolari, ce-i drept ca redactor-șef adjunct. În realitate, mi s-a făcut un bine, căci am intrat pe un domeniu curat. Pe mulți dintre colaboratorii „Contemporanului” i-am atras să publice la „Pogonici”. Sadoveanu, Arghezi, Labiș, Otilia Cazimir au găsit aici o pașiște unde puteau să-și lase liberă fantezia.

- *Aveți în palmare și cărți pentru copii.*
- Prima a fost piesa *Mălina și cei trei ursuleți*. Au urmat aproape 30 de cărți.

- *Ați respirat aerul tare al prietenilor literare.*
- Acesta era mediul meu. O perioadă am locuit pe strada Dionisie Lupu, într-un bloc unde îi aveam vecini pe Croh, Mihnea Gheorghiu, Tăutu, Marin Preda cu Aurora Cornu. De altfel, Aurora și Ana Novac îmi sunt și acum, la Paris, cele mai bune prietene.

*
- *Când ați plecat în Franța?*

- În noiembrie 1969, am plecat în Germania. Eram căsătorită cu cineastul Sergiu Huzun. Aici, în România, el a făcut o perioadă de documentare la Studioul „Sahia”, până într-o bună zi, când m-a sunat la telefon regizorul Lucian Pintilie și m-a întrebat cum e soțul meu ca operator. Și i-am zis: „Dragă, nu că e soțul meu, dar e omul cel mai talentat pe care l-am întâlnit”.

A lucrat cu Pintilie pentru filmele *Duminică la ora 6* și *Reconstituirea*. Cât am stat în Germania, a mai făcut filme despre România într-un nou limbaj cinematografic, brevetat chiar de soțul meu. Aceste filme au fost prezentate în Franța, unde am fost invitată de către Pierre Scheffer - personaj prominent, care conducea Centrul de Cercetări Audiovizuale. Ne-au solicitat să facem un film. Și, în acel decembrie luminat de Crăciun, eu am scris scenariul, iar Sergiu a făcut filmul cu care s-a intitulat *Metropeome*.

- *Ați mai scris și alte scenarii?*
- Toate filmele făcute de Sergiu ca regizor, nu ca operator, au fost după scenariile mele.

Librăria „Mihail Sadoveanu”, București, 30 noiembrie 1993. Lansarea vol. „Printul de Hamburg”, de Heinrich von Kleist (Ed. „Minerva”, trad. - Mioara Cremene).
În imagine: Herta Spuhn, Mioara Cremene, Jean Grosu, Dan Grigorescu (prezentând cartea), Tiberiu Avramescu (șeful Colecției „Biblioteca pentru toți” și editorul cărții)

Filosoful ANDREI CORNEA - laureat al Premiului „Cartea Anului”

Filosoful Andrei Cornea a primit Premiul „Cartea Anului”, distincție decernată de revista „România literară” și Fundația „Anonimul”, pentru volumul *Când Socrate nu are dreptate* (Editura Humanitas). El a împărțit premiul cu scriitoarea *Florina Iliș*, distinsă pentru romanul *Cruciada copiilor* (Editura Cartea Românească). Andrei Cornea a mulțumit „unui juriu de literați, pentru că a nominalizat un filosof”.

Număr de Hanuca al revistei „ȘALOM” din Focșani

Noul număr al minirevistei „Șalom” din Focșani (11/2005) oferă, de Hanuca, articole „pentru toate gusturile”, cele serioase alternând cu cele de divertisment. Editorialul minirevistei marchează un eveniment important - zece ani de la asasinarea lui Yitzhak Rabin, cu consecințele pentru evoluțiile ulterioare ale Statului Israel -, însoțit de o pagină ce cuprinde informații cu caracter politic și social din această țară. Două pagini ale revistei sunt dedicate obiceiurilor de Hanuca, un articol descriind diferitele tipuri de lămpi sau candelabre speciale folosite cu prilejul acestei sărbători. Și în acest număr, rubricile „Mozaic” și „Flash Cinema” cuprind date și informații culturale interesante, mai puțin cunoscute de cititori. Pagina de umor este nelipsită. Informațiile legate de activitatea comunității focșănene, cele mai importante aniversări, precum și o pagină de cuvinte încrucișate completează revista.